

DECIZIA nr.43
din 20 ianuarie 2021

referitoare la excepția de neconstituționalitate a sintagmei „la data înscrierii inițiale la pensie” din cuprinsul art.IV alin.(2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice

Publicată în Monitorul Oficial nr.269 din 17.03.2021

Valer Dorneanu	- președinte
Cristian Deliorga	- judecător
Marian Enache	- judecător
Daniel-Marius Morar	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Patricia Marilena Ionea	- magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.IV din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, în interpretarea dată prin Decizia nr.71 din 16 octombrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept. Excepția a fost ridicată, din oficiu, de Curtea de Apel Cluj – Secția a IV-a pentru litigiile de muncă și asigurări sociale – Completul A1 în Dosarul nr.2586/117/2015 și constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.675D/2018.

2. Dezbaterile au avut loc în data de 19 ianuarie 2021, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu Drăgănescu, și au fost consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când, pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, în temeiul dispozițiilor art.57 și ale art.58 alin.(3) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările ulterioare, Curtea a amânat pronunțarea pentru data de 20 ianuarie 2021, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din 5 februarie 2018, pronunțată în Dosarul nr.2586/117/2015, **Curtea de Apel Cluj - Secția a IV - a pentru litigiile de muncă și asigurări sociale – Completul A1 a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.IV din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, în interpretarea dată prin Decizia nr.71 din 16 octombrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție.** Excepția a fost ridicată, din oficiu, de instanța de judecată.

4. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, Curtea de Apel Cluj - Secția a IV- a pentru litigiile de muncă și asigurări sociale – Completul A1 susține, în esență, că dispozițiile art.IV din Ordonanța de urgență Guvernului nr.1/2013, în interpretarea dată prin Decizia nr.71 din 16 octombrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, sunt contrare prevederilor art.16 și art.50 din Constituție. În acest sens, instanța de judecată arată că, deși situația diferită în care se află cetățenii în funcție de reglementarea aplicabilă potrivit principiului *tempus regit actum* nu poate fi privită ca o încălcare a dispozițiilor constituționale care consacră egalitatea în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și discriminări, atunci când legiuitorul nu distinge în mod neechivoc între categoriile de pensionari care beneficiază de un drept conferit de lege, nu este permis ca, pe cale de interpretare, să se ajungă la situații de vădită discriminare între categorii sociale aflate în situații egale sau identice. Or, consideră că, în ceea ce privește art.170 din Legea nr.263/2010, starea de discriminare nu este generată de modificările succesive ale legislației, ci de interpretarea dată de Înalta Curte de Casație și Justiție unei norme legale, prin decizia mai sus menționată. De asemenea, apreciază că problema interpretării textului legal în sensul respectării

normei constituționale cuprinse în art.16 se pune nu doar în situația expres analizată de Înalta Curte de Casație și Justiție, cea a pensiei anticipate, ci și în alte cazuri în care persoanele au beneficiat de un anumit tip de pensie sub imperiul legii vechi, iar dreptul la pensie de vârstă li s-a născut sub imperiul legii noi. În acest sens, amintește situația persoanelor care au beneficiat de pensie de invaliditate sau pensie de urmaș.

5. Curtea de Apel Cluj - Secția a IV- a pentru litigii de muncă și asigurări sociale – Completul A1 arată că motivul pentru care legiuitorul a reglementat acordarea unui indice de corecție a fost acela de atenuare a efectelor negative generate de modul inițial de calcul al pensiei, care determină pentru toate persoanele care intră sub incidența noii legi un punctaj mediu anual mai mic. Această rațiune subzistă și în situația în care o persoană a beneficiat de o pensie anticipată, de urmaș sau de invaliditate, în condițiile Legii nr.19/2000, însă pensia pentru limită de vârstă se stabilește sub imperiul Legii nr.263/2010. Esențial este că dreptul la pensie pentru limită de vârstă se stabilește în condițiile legii noi, adică în condiții mai dezavantajoase, care justifică aplicarea indicelui de corecție.

6. Instanța de judecată arată că pensia anticipată parțială, pensia anticipată, pensia de invaliditate și pensia de urmaș sunt distincte de pensia pentru limită de vârstă, astfel că acordarea primelor tipuri de pensii menționate nu face inaplicabil art.170 din Legea nr.263/2010 în cazul acordării pensiei pentru limită de vârstă. Art.170 alin.(3) din Legea nr.263/2010, potrivit căruia „*indicele de corecție se aplică o singură dată, la înscrierea inițială la pensie*”, se interpretează în sensul că o persoană care a beneficiat de aplicarea acestui indice la înscrierea inițială la pensie nu-l poate cumula cu un nou indice de corecție la un moment ulterior, chiar dacă i se acordă o nouă categorie de pensie. Dimpotrivă, acest articol nu poate fi interpretat în sensul că unor persoane a căror pensie a fost calculată în baza Legii nr.263/2010 ar putea să nu li se aplice deloc indicele de corecție pe motiv că au beneficiat în baza legislației anterioare de o altă categorie de pensie, exigența legii fiind ca toate pensiile calculate în baza noii legi să includă acest indice o singură dată, începând de la data înscrierii inițiale la pensie în baza Legii nr.263/2010. Astfel, stabilirea în baza legislației anterioare a unei pensii de urmaș ori a unei pensii de invaliditate nu trebuie să îl lipsească pe cel în cauză, pe calea unei interpretări formale și contrare Constituției, de aplicarea indicelui de corecție la data întrunirii condițiilor de pensionare pentru limită de vârstă sub imperiul Legii nr.263/2010.

7. Nu în ultimul rând, instanța de judecată arată că, în cazul unei pensii anticipate parțiale stabilite în baza Legii nr.263/2010, indicele de corecție aplicat inițial nu se pierde la momentul transformării ei în pensie pentru limită de vârstă, astfel încât acest indice se acordă la înscrierea inițială la pensie sub imperiul Legii nr.263/2010 tuturor persoanelor ale căror drepturi de pensie s-au deschis în baza ei, indiferent dacă au beneficiat în trecut de alte tipuri de pensii în baza legislației anterioare, precum și în cazul în care acest indice a fost aplicat începând de la 1 ianuarie 2013, fără a se pierde ulterior, ca urmare a acordării unei alte categorii de pensii. Curtea de Apel Cluj - Secția a IV- a pentru litigii de muncă și asigurări sociale – Completul A1 apreciază că această soluție este singura care corespunde unei interpretări a legii în conformitate cu art.16 alin.(1) din Constituție, astfel încât în cazul tuturor drepturilor de pensie deschise în baza Legii nr.263/2010 trebuie utilizată aceeași formulă de calcul, inclusiv prin aplicarea indicelui de corecție prevăzut de art.170 asupra punctajului mediu anual determinat potrivit art.95.

8. În ceea ce privește încălcarea art.50 din Constituție, instanța de judecată subliniază că nu este admisibil ca, pe cale de interpretare, să se creeze unei persoane ce a beneficiat de pensie de invaliditate o situație juridică mai grea decât dacă acesta nu ar fi beneficiat de dreptul pe care legea i-l conferea. Or, în interpretarea dată de Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia nr.71 din 16 octombrie 2017, o persoană care a beneficiat de pensie de invaliditate, în temeiul Legii nr.19/2000, nu beneficiază de indicele de corecție la data trecerii pensiei pentru limită de vârstă sub imperiul Legii nr.263/2010, deși, în aceeași situație fiind, dacă s-ar fi pensionat în același moment direct pentru pensie de vârstă, ar fi beneficiat de acest indice. În acest mod, persoana este sancționată pentru că a avut în trecut o pensie de invaliditate.

9. În conformitate cu dispozițiile art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și formula punctele de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

10.Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele de vedere solicitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie, potrivit încheierii de sesizare, prevederile art.IV din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2013. Examinând critica de neconstituționalitate, Curtea constată că aceasta vizează, în realitate, doar sintagma „*la data înscrierii inițiale la pensie*” din cuprinsul art.IV alin.(2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013, fără a se referi și la dispozițiile celorlalte alineate ale aceluiași articol de lege care stabilesc valoarea indicelui de corecție, respectiv data de când se cuvin drepturile la pensie rezultate în urma aplicării indicelui de corecție. Prin urmare, Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie doar sintagma „*la data înscrierii inițiale la pensie*” din cuprinsul art.IV alin.(2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013, al cărui conținut este următorul: „(2) *În situația persoanelor prevăzute la alin.(1), indicele de corecție se aplică asupra punctajului mediu convenit sau aflat în plată la data înscrierii inițiale la pensie.*”

13. Curtea reține că, de fapt, critica autorului excepției vizează și interpretarea dată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept prin Decizia nr.71 din 16 octombrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.953 din 4 decembrie 2017, însă observă că această interpretare privește aplicarea dispozițiilor art.170 din Legea nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.852 din 20 decembrie 2010, și nu aplicarea dispozițiilor art.IV alin.(2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013. Chiar dacă cele două texte de lege se referă, deopotrivă, la aplicarea indicelui de corecție, reprezintă reglementări distincte, astfel că nu se poate reține ca reprezentând obiectul prezentei excepții de neconstituționalitate dispozițiile art.IV alin.(2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013, în interpretarea dată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept prin Decizia nr.71 din 16 octombrie 2017.

14. În mod distinct, Curtea, examinând cauza în cadrul căreia a fost invocată excepția de neconstituționalitate, constată că persoana care a formulat contestația împotriva deciziei de pensionare a beneficiat de pensie de invaliditate în temeiul Legii nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.140 din 1 aprilie 2000, iar pensia pentru limită de vârstă i-a fost calculată în temeiul Legii nr.263/2010. Așa fiind, având în vedere condiția prevăzută de dispozițiile art.29 alin.(1) din Legea nr.47/1992, potrivit căreia obiectul excepției de neconstituționalitate trebuie să aibă legătură cu soluționarea cauzei, Curtea urmează să examineze dispozițiile de lege care constituie obiectul excepției doar în raport cu situația relevantă în cauză, respectiv cea a persoanelor pensionate pentru invaliditate.

15. În opinia Curții de Apel Cluj - Secția a IV - a pentru litigii de muncă și asigurări sociale – Completul A1, dispozițiile art.IV alin.(2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013 contravin prevederilor constituționale ale art.16 privind egalitatea în drepturi și celor ale art.50 privind protecția persoanelor cu handicap.

16. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că dispozițiile art.IV din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013 reglementează modul de aplicare a indicelui de corecție pentru persoanele ale căror drepturi de pensie s-au deschis în perioada 1 ianuarie 2011 - 22 ianuarie 2013. Așa cum Curtea Constituțională a reținut în jurisprudența sa, aplicarea indicelui de corecție „reprezintă o măsură prin care legiuitorul a urmărit să compenseze consecințele negative în ceea ce privește quantumul pensiei pe care condițiile referitoare la stagiul complet de cotizare reglementate de Legea nr.263/2010 le au în raport cu cele stabilite prin Legea nr.19/2000.” Prin urmare, este vorba de o măsură compensatorie pentru persoanele care se pensionează în temeiul Legii nr.263/2010 în raport cu cele care s-au pensionat în temeiul Legii nr.19/2000, care au beneficiat de condiții mai favorabile (Decizia nr.702 din 31 octombrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.96 din 10 februarie 2020, paragrafele 23 și 31).

17. Acordarea indicelui de corecție a fost reglementată inițial prin dispozițiile art.170 din Legea nr.263/2010, a căror intrare în vigoare a fost amânată, prin dispozițiile art.193 alin.(2) din aceeași lege, la data de 1 ianuarie 2012 și apoi la data de 1 ianuarie 2013. În vederea reglementării modului de aplicare concretă a indicelui de corecție odată cu intrarea în vigoare a art.170 din Legea nr.263/2010 a fost adoptată o reglementare distinctă, respectiv Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013.

18. Atât dispozițiile art.170 alin.(3) din Legea nr.263/2010, cât și prevederile art.IV alin.(2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013 conțin reglementări asemănătoare cu privire la aplicarea indicelui de corecție. Astfel, în vreme ce primul articol prevede că „*Indicele de corecție se aplică o singură dată, la înscrierea inițială la pensie*”, dispozițiile celui de-al doilea articol de lege prevăd că

„indicele de corecție se aplică asupra punctajului mediu anual convenit sau aflat în plată la data înscrierii inițiale la pensie.”

19. Modul de interpretare a sintagmei *„la înscrierea inițială la pensie”* a ridicat probleme de interpretare și aplicare atât la nivelul caselor de pensii, cât și la nivelul instanțelor judecătorești. În mod concret, în cauza în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate, Casa Județeană de Pensii Cluj a apreciat că indicele de corecție nu îi este aplicabil persoanei pensionate pentru invaliditate în temeiul Legii nr.19/2000, în timp ce Curtea de Apel Cluj – Secția a IV-a pentru litigiile de muncă și asigurări sociale a apreciat că dispozițiile art.IV din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013 sunt aplicabile.

20. Având a dezlega chestiunea de drept *„dacă se aplică, la momentul emiterii deciziei de pensie pentru limită de vârstă, indicele de corecție conform art.170 din Legea nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, în contextul emiterii unei decizii de pensionare anticipată sub imperiul Legii nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, decizie care nu a fost niciodată pusă în plată”*, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, prin Decizia nr.71 din 16 octombrie 2017, a decis că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.170 din Legea nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, *„indicele de corecție se aplică persoanelor al căror drept inițial la pensie s-a născut ulterior intrării în vigoare a legii.”* În considerentele acestei decizii, Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat că *„data înscrierii inițiale la pensie este cea care rezultă din prima decizie de pensionare anticipată, că plata acesteia se suspendă pe perioada în care asiguratul se află în una dintre situațiile prevăzute de lege și că la împlinirea vârstei de pensionare pentru limită de vârstă pensia anticipată se transformă în pensie pentru limită de vârstă prin adăugarea perioadelor asimilate și a eventualelor stagii de cotizare realizate în perioada de anticipare”* (paragraful 62). De asemenea, a precizat că *„în situațiile în care dreptul inițial la pensie s-a născut anterior intrării în vigoare a dispozițiilor art.170 din Legea nr.263/2010, indicele de corecție nu este aplicabil, fiind fără relevanță juridică nepunerea în plată a deciziei de pensionare sub aspectul stabilirii datei la care s-a născut dreptul inițial la pensie întrucât, potrivit textelor sus-menționate, a operat doar suspendarea efectelor deciziei de pensionare cu privire la plata drepturilor bănești.”*

21. Ulterior, prin Decizia nr.29 din 14 mai 2018 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile cu privire la interpretarea dispozițiilor art.170 alin.(1) și (3) din Legea nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.568 din 5 iulie 2018, paragraful 71, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a decis că *„nu se poate reține niciun argument pentru care Decizia nr.71 din 16 octombrie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, să nu se aplice în ceea ce privește modul de interpretare a art.170 alin.(1) și (3) din Legea nr.263/2010 tuturor categoriilor de pensii, deci și pensiilor de invaliditate.”*

22. Sesizată fiind la rândul său să se pronunțe asupra constituționalității sintagmei *„înscrierea inițială la pensie”* din cuprinsul art.170 alin.(3) din Legea nr.263/2010, Curtea Constituțională a reținut însă că *„în ceea ce privește persoanele care au obținut pensie de invaliditate în temeiul Legii nr.19/2000, interpretarea sintagmei «la înscrierea inițială la pensie», cuprinsă în conținutul art.170 alin.(3) din Legea nr.263/2010, în sensul că acestora nu li se acordă indicele de corecție prevăzut la alin.(1) al aceluiași articol de lege cu prilejul stabilirii pensiei pentru limită de vârstă în condițiile de stagiu de cotizare și vârstă legală de pensionare prevăzute de Legea nr.263/2010 creează un tratament juridic diferit, care nu este susținut de o justificare obiectivă și rezonabilă, fiind astfel contrar prevederilor constituționale care consacră egalitatea în drepturi a cetățenilor. Prin urmare, Curtea a apreciat că această sintagmă legală este constituțională doar în măsura în care se interpretează că pentru persoanele care au obținut pensie de invaliditate potrivit Legii nr.19/2000 înscrierea inițială la pensie se referă la momentul când stabilirea pensiei a avut loc pentru prima oară în condițiile Legii nr.263/2010, respectiv atunci când a fost acordată pensia pentru limită de vârstă”(Decizia nr.702 din 31 octombrie 2019, paragraful 35).*

23. Curtea apreciază că sintagma *„la data înscrierii inițiale la pensie”* din cuprinsul art.IV alin.(2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013 nu poate primi o interpretare diferită de cea reținută prin Decizia nr.702 din 31 octombrie 2019, deoarece soluția legislativă vizată de legiuitor este aceeași. Întrucât, chiar dacă se află într-o strânsă legătură, dispozițiile art.170 din Legea nr.263/2010 sunt distincte de dispozițiile art.IV din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013, astfel că dispozițiile art.29 alin.(3) din Legea nr.47/1992, potrivit cărora *„nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale”*, nu sunt aplicabile, și pentru că, așa cum reiese din decizia anterioară a Curții Constituționale, viciul sintagmei *„la înscrierea inițială la pensie”* rezultă din însuși conținutul reglementării, Curtea va admite excepția de neconstituționalitate

și va constata că sintagma „*la data înscrierii inițiale la pensie*” din cuprinsul art.IV alin.(2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice este constituțională, în ceea ce privește beneficiarii pensiilor de invaliditate, doar în măsura în care se interpretează că se referă la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă prin aplicarea, pentru prima oară, a condițiilor de vârstă legală de pensionare și stagiul complet de cotizare prevăzute de Legea nr.263/2010.

24.Pentru considerentele expuse, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

Decide :

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată, din oficiu, de Curtea de Apel Cluj – Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale – Completul A1 în Dosarul nr.2586/117/2015 și constată că sintagma „*la data înscrierii inițiale la pensie*” din cuprinsul art.IV alin.(2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.1/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice este constituțională, în ceea ce privește beneficiarii pensiilor de invaliditate, în măsura în care se interpretează că se referă la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă prin aplicarea, pentru prima oară, a condițiilor de vârstă legală de pensionare și stagiul complet de cotizare prevăzute de Legea nr.263/2010.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Curții de Apel Cluj – Secția a IV-a pentru litigii de muncă și asigurări sociale – Completul A1 și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 20 ianuarie 2021.